

ESÉLYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

ÖN-KOR-KÉP • esélyegyenlőségi melléklet • 2007. április

2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év

INTEGRÁCIÓS LEHETŐSÉGEK

„Kirekesztődés vagy integráció” címmel a Duna Palotában rendezett konferenciát március 22-én a Szegényeket és Rászorultakat Segítő Alapítvány. A rendezvényt követően dr. Ürmös Andor, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Roma Integrációs Főosztályának vezetője foglalta össze a romákkal kapcsolatos aktuális intézkedéseket.

Mit tesz a kormány az elkeserítő, de tény-szerű roma helyzet megoldására?

A jelenlegi helyzet nem reménytelen. Egyetértek azonban azzal, hogy a problémafelvetés időszerű, rengeteg a tennivaló, fel kell számolni a rossz lakhatási körülményeket, szemléletformálással el kell érni, hogy jó irányba változzanak a negatív beidegződések, az önkormányzatokkal, a civil szervezetekkel együttműködve közelíteni kell az elméletet a gyakorlattal, a roma kultúra egyedi vonásait megőrizve törekedni kell a romák integrálódására. Az a tapasztalatom – járva az országot –, hogy számtalan helyen élnek a cigányok a lehetőségekkel, bekapcsolódnak a számukra létrehozott programokba, akarnak tanulni és dolgozni. Folyamatban van a romák társadalmi integrációját elősegítő kormányzati program, aminek első lépése, intézkedéseket tenni mintegy 700 ezer – ebből 2/3 roma, 1/3 nem roma – tartósan kirekesztésben élő ember élethelyzetének javítására, hogy az alapvető szolgáltatásokhoz – mint iskolázottság, megélhetést biztosító jövedelem, jobb lakhatási körülmény – hozzá-

jussanak. A kormányzati intézkedésekkel azt céloztuk meg, hogy javuljanak a meglévő szociális körülmények, és a leginkább kirekesztettek, a hátrányos helyzetű kistérségek, települések bevonása megtörténjen. Fontos javítani az esélyegyenlőségi paramétereken is: pl. szűnjön meg az oktatási és lakhatási szegregáció, illetve épüljön ki egy roma szakemberekből álló hálózat. A jövőben az állami támogatások odaítélésében előnyt jelentenek a megcélzott területeken megtett lépések.

Milyen jó példák vannak?

Jelentős eredményeket ért el a *Roma telepeken élők programja* a telepszerű lakókörnyezetben élők életminőségének javításában, társadalmi integrációjának megerősítésében egyaránt. 2005-ben 9 település 680 millió, 2006-ban 12 település 500 millió forintos támogatásból javított helyzetén, idén folytatódik a program.

Mit hoz a jövő?

A romák társadalmi integrációját nem egyszeri akciókkal, hanem komplex társadalom- és gazdaságpolitikai beavatkozásokkal szükséges elősegíteni.

2005–2015 között valósul meg a Roma Integráció Évtizede Program, amihez 9 kelet-európai ország – Szlovákia, Csehország, Magyarország, Románia, Bulgária, Macedónia, Szerbia, Montenegró, Horvátország – és több nemzetközi szervezet csatlakozott, többek között a Világbank és az Open Society Institute. A cselekvési terv szerint főként az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás és az egészségügy területén vannak jelentős feladatok, illetve ezzel párhuzamosan fontos a szegénység elleni küzdelem és az antidiszkrimináció kérdéseinek megoldása is. A program megvalósításához „pénz, paripa, fegyver” is biztosított a résztvevő országok költségvetéséből, az EU-forrásokból és a nemzetközi szervezetek támogatásából. A Roma Integráció Évtizede program elnökségét 2007. július 1-től 2008. augusztus 1-ig Magyarország veszi át.

További hosszú távú fejlesztések valósulnak meg 2007–2013 között az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében. Fő terület lesz itt is a hátrányos helyzetű kistérségek, települések integrációja, a romák speciális problémáinak, mint az iskolai lemorzsolódások megakadályozása, a tartós munkanélküliek helyzetének javítása, foglalkoztatásuk megoldása. Lesznek tolerancia-

PROGRAM – 2007.	TERVEZETT ÖSSZEG
Roma telepeken élők lakhatási és szociális integrációs programja	400 millió forint + 300 millió forint (OFA)
Diplomás roma foglalkoztatás-szervező hálózati program	Az érintett munkaügyi központok forrásai terhére
A leghátrányosabb helyzetű kistérségek komplex fejlesztését célzó program	Kb. 120 milliárd forint (tervezés alatt)
„Civil szervezetek és az antidiszkriminációs törvény végrehajtása” – Átmeneti Támogatás program (Twinning Light)	Kb. 400,5 millió forint
Magyarországi roma tanulók tanulmányi támogatása	390 millió forint
Magyarországi Cigányokért Közalapítvány keretében megvalósuló pályázatok	80 millió forint

kampányok, amelyek révén még nagyobb hangsúlyt kap a diszkrimináció elleni küzdelem, lesznek gyermek- és ifjúsági programok, amelyek a roma gyerekek beilleszkedési esélyeit növelik, lesznek inaktív emberek foglalkoztatását segítő programok, amelyek járulékkedvezményekkel, képzésekkel a hátrányos helyzetű emberek társadalmi és munkapiaci helyzetét segítik. A munkaügyi központokban működő

roma foglalkoztatásszervező-hálózat fejlesztése folytatódik.

Roma ösztöndíj program segítségével változhat a közép- és felsőfokú oktatásban résztvevők aránya. Jelenleg ötvenszer kisebb eséllyel tanulhat tovább, szerezhethet főiskolai, egyetemi végzettséget egy roma fiatal, mint egy nem roma.

A fejlesztések során kiemelt fontosságú a partnerség erősítése az önkormányzatokkal és a civil szervezetekkel.

Önismeret és szeretet

Palya Bea énekes, az Esélyév Nagyköveteként saját élettapasztalatairól beszél

Milyen érzés az esélyek nagykövetének lenni?

Örültem a felkérésnek, nagy megtiszteltetés számomra. Humanistaként élek, kíváncsi vagyok, sokféle emberrel találkozom és dolgozom, ezek – azt hiszem – illenek az esélyegyenlőségi programba.

Honnan érkezett a felkérés?

A Szociális és Munkaügyi Minisztériumból kerestek meg, és Kiss Péter minisztertől vettem át a címet. Amikor megkaptam a felkérést, éreztem, hogy nagyon nagy a feladat, és még

nagyobb a velem járó felelősség. Az is eszembe jutott, hogy mit tehetek én ezekért az ügyekért? Hiszen zenélek, és idáig ez a meghatározó az életemben. Kétkedésemre azt válaszolta miniszter úr: csak tegyem azt, amit eddig, hiszen a zene a legjobb közvetítő eszköz.

Én nem fogok EU-paragrafusokat ismertetni, hiszen ez nem lenne hiteles. Az egyes ember sorsa lényeges számomra. A szívügyem pedig: a gyerekek. Sokat dolgoztam velük, és azt vallom, hogy korán el kell kezde-

ni értékrendjükben az esélyegyenlőség „alapjait letenni”.

Milyen elképzelései vannak az Esélyév során? Hogyan és hol közvetíti az Esélyév üzeneteit?

Elsősorban a zenémmel szólítom meg a közönséget, amiben benne van a személyiségem. Véleményem szerint az esélyegyenlőség alapja az önismeret és a szeretet. Mindenkinek ismernie kell saját magát ahhoz, hogy megértse: nem más okoz neki rosszat, hanem elsősorban önmaga.

Sokat segíthet másoknak az én személyes tapasztalatom, az, hogy hogyan lettem esélytelenből esélyes, parasztlányból világhíró énekes. Ha az önismeret lépcsőit nem járom végig, ha nem ásom bele magam ilyen mélyen, akkor ma nem itt tartok. Ezért is tartom fontosnak, hogy ezeket a gondolatokat átadjuk a gyerekeknek.

Lehet-e cél vágyat ébreszteni arra, hogy „esélyessé válni” mindenki számára lehetőség?

Azt gondolom, hogy igen. Nyilván társadalmilag is sokat kell tenni azért, hogy a sokféle tehetséget észrevegyük, de a legfontosabbnak tartom, hogy mindenkit abban segítünk, amire érdeklődést mutat. Én például nem tudtam világzenei versenyre menni, míg egy klasszikus zenész, például fuvolaversenyre, igen. Ugyanakkor volt egy belső hitem vagy akaratom, amivel ezeket a körülményeket áthidaltam: nem törtem le, megláttam a saját tehetségemből kovácsolható lehetőséget és fontos, hogy elfogadtam mások tehetségét, sokszínűségét, amivel gazdagabbá vált saját művészetem is.

Honnan indult zenei pályája?

Kezdetben én magam voltam énekes zenészként. Nagyon szerettem a magyar népzene, de érdekelt a bol-

gár, a cigány népzene, vonzottak a keleti zenék. Emberi és műfaji oldalról is izgatott a sokféleség ötvözése, így dolgoztam hazai és külföldi klasszikus és dzsessz zenészekkel is. Figyeltem, hogy mit tanulhatok tőlük. Nyitott voltam, hagytam a műfajokat, stílusokat szabadon áradni. Kellett hozzá mind az emberi tapasztalat, amit az évek során fiatalon megszereztem.

Az év egyik üzenete is azt mondja: Európa tele van tehetségekkel, nem engedhetjük, hogy elveszenek!

Ezt a gondolatot az év legfontosabb mondanivalójának érzem. Meglátni a sokszínűségben rejlő lehetőségeket, odafigyelni egymásra, és hagyni kibontakozni az élet bármely területén – erre nagyon fontos felhívni a figyelmet. Erre a szemléletmódra képessé lehet tenni mindenkit. Meg kell tanulni azt is, hogy akkor sem szabad meghátrálni, amikor esetleg nem kedvező a fogadtatás. Én mindig azt mondom: nekem nem dolgom megítélni, amit csinálok, csak csináljam! A bírálatot meghagyom a kritikusoknak vagy később-

bi önmagamnak. Hiszek magamban, és az meghozza az eredményt is. Olyat, amelyet. Vállalni kell. Én is a saját bizonytalanságaimat és törekvenységemet írtam és írom meg a dalaimban. Magam sem vagyok tökéletes énekes, de ebben a „tökéletlenségemben” is meg merek mutatkozni. Azt vallom, „vegyétek, vigyétek” ahol most tartok a művészetemben, emberi fejlődésemben.

Kiket és hogyan kell megszólítani az ÉVBEN? A többséget vagy a kisebbséget?

Mindenkit szeretnék megszólítani. A többségi társadalom az, amely magába foglalja a melegeket, a más hitbéli meggyőződésűeket, a nőket és férfiakat, a nemzeti és etnikai kisebbségeket, a fogyatékossgal élő embereket és minden más emberközösséget. Viszont gyakran azt tapasztalom, hogy bizo-

nyos szűkebb csoporthoz tartozók sokszor önmaguk kirekesztőbbek, mint az a közösség, ami esetleg befogadná őket. Az ESÉLYÉV nagyköveteként a szeretetalapú gondolkodást tartom fontosnak terjeszteni. Azt, hogy tudjuk értékelni a másik alkotásait, legyen az bármilyen kicsi vagy nagy tett, tudjuk elismerni. Mindenki erre vágyik, csak gyakran belefáradunk, sokszor nem kapjuk meg gyermekkorban sem. Éppen ezért akár szülő akár tanár valaki, szánjon időt, energiát a dicséretre, soha ne mulassza el az elismerést.

Én abban hiszek, hogy minden embernek van dolga a világban, és van valamihez tehetsége. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jó legyen valamilyen. Ez egyéni és társadalmi szinten is jogos elvárás és fontos üzenet.

Vajda Márta

Tabuk nélkül

Kaltenbach Jenő, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa, 2007-ben az Esélyév Nagykövete

Az Európai Év négy fő témaköre a jogok, a képviselet, az elismerés és a tiszteletben tartás elméleti szinten már-már közhelyesek. A kampányévben lehet-e lépéseket tenni az esélyegyenlőség megélésére?

Bár tudom, hogy erre a kampányra szükség van, de alapvetően nem értek egyet a kampányszerű problémakezeléssel, mivel azzal, hogy „beszéltünk róla” a végén az a benyomás keletkezik, mintha elvégeztük volna a dolgunkat. Az egyenlőbb esélyek kapcsán egy szemléletmód átalakításáról, egy gondolkodásmód megszüntetéséről vagy visszaszo-

rításáról van szó. Ez egy folyamat, ami csak hosszú távon hozhat eredményeket. A kampány ráirányítja a figyelmet, hogy hol és milyen feladatok várnak ránk, de ezzel nem „tudjuk le” a dolgot. Örök feladat, hiszen az egyenlőség vagy az egymással való méltányos bánásmód örökérvényű parancs, amit újra és újra górcső alá kell venni: jól tesszük-e, amit teszünk, az eredményeket, a vívmányokat a mindennapokban újra és újra alkalmazzuk-e? Mindaddig beszélünk kell róla, amíg nem válik a gondolkodásunk természetes részévé.

ESÉLYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

Ki a célcsoportja valójában az évnnek? A diszkriminációban érintettek vagy a többségi társadalom tagjai, akik úgymond „elkövetik” a megkülönböztetést?

Is-is. Egyrészt az érintettek, akiket naponta ér valami méltánytalanság. Sokszor nem is biztos, hogy pontosan az éri őket. Olyan sokszor előfordul, hogy egyfajta rögzült konvenciók szerint élünk és hozunk bizonyos helyzetekben döntéseket. Teszszük ezt azért, mert a szokásaink rabjai vagyunk. Az emberek alapjában véve törekszenek a jóra, a kirekesztő viselkedésmódot gyakran az élesebb versenyhelyzetek szülik, amikor a javakhoz szűkös a hozzáférhetőség, valamit el kell osztani.

ni. Ebben a helyzetben az emberek többsége egyfajta „túléléses” viselkedésmódra kapcsol, és akkor bizony kevésbé vagyunk méltányosak egymással, mint a bőség időszakában. Szinte mindenki átél az élete során számára méltatlan helyzetet. Éppen ezért hiszem, hogy az elhangzó üzenetek nyitottabb fülekre talál-

nak, az emberek többsége fogékonyabb lesz az egymás iránti odafigyelésre, a méltányosabb viselkedésmód kialakítására, ha erről többet beszélünk.

Mi az állam szerepe a kampányban? Kik vesznek részt az ESÉLYÉV programjaiban?

Talán nem is szerencsés az állam szerepét hangsúlyozni, inkább azt mondanám, hogy ebben a kérdésben a „köz” a helyes irány – az angol public kifejezés alapján –, ami sokkal árnyaltabban fejezi ki, hogy itt egy társadalmi kampányról van szó, amiben az állam a maga értékrendjével az egyik szereplő. A kampány része minden, ami a „közjót” szolgálja. Jelentős szerep hárul a civil szférára, de ide tartozik az egyes emberek áldozatvállalási képessége, a mecenatúra intézménye és nem utolsósorban a vállalkozások társadalmi felelősségvállalása.

Azt gondolom, hogy egy társadalom akkor működőképes, ha tagjai hajlandók bizonyos áldozatokra saját magukért. Ebből az következik, hogy akinek több adatott a javakból – akár egyéni képessége, akár szerencséje folytán – annak tudnia kell, hogy a vagyon a lehetőséggel vagy a hatalommal arányos felelősséget is jelenti.

Véleményem szerint a sajtóra kiemelt szerep és felelősség hárul abban, hogy a tudatformáló gondolatok a figyelem középpontjába kerüljenek. A média az egyetlen a világon, ami a kezében lévő kommunikációs rendszerrel sokat tehet a közgondolkodás – jó és rossz irányú – alakításáért. Az újságírókban ki kell alakuljon egy más irányú értékrend, ami a szemléletváltást segítheti. Meg kell nyerni őket arra, hogy részt vegyenek a kampányban és a folyamatos tudatformálásban. A

sajtó nélkül a mi munkánk eredménye – ami kétségkívül nem mindig „érdekes”, és főként nem hoz reklámbevételt – nem kerül napvilágra.

A hétköznapi nyelvezetünk, a közbeszédünk is sok javítani valót vet fel. Időszerű lenne az egész kommunikációs rendszer átalakítása. Sokan érzik túlzásnak az ún. politikailag korrekt nyelvezet használatát, pedig itt kezdődik a szemléletmód átalakítása. Az, hogy hogyan beszélünk, milyen fogalmakat használunk, hol, milyen környezetben tesszük ezt, az jelzi, hogy hogyan gondolkodunk egyes témákról. A példa kedvéért a hallássérült nem süket, mozgáskorlátozott ember nem toló kocsis és főként nem „nyomorék”, és még sorolhatnék hasonló, ennél durvább szavakat, amelyeket számúzni kéne a beszédünkben.

A diszkriminációt törvény tiltja, szankcionálja, mégis főként a foglalkoztatásban mást mutat a gyakorlat. Lehet eredményeket elérni e területen egy év alatt?

Állami példamutatással sokat lehet javítani a helyzeten. Az állam ipar- és gazdaságpolitikájában sokkal nagyobb hangsúlyt kell kapnia ennek a szempontnak. Hiszen ki a legnagyobb foglalkoztató szinte mindenütt a világon? Az állam. Magyarországon közalkalmazottként vagy köztisztviselőként közel egymillió ember dolgozik. Amikor az állam a megkülönböztetés-mentességet hirdeti, vajon ezt az értékrendet érvényesíti-e mindig a saját munkáltatói gyakorlatában? Kiderül, hogy e téren van még ellentmondás. Az államnak kell jó példával elől járni, mert csak akkor jogos a piaci foglalkoztatóktól elvárni, hogy üzleti és humánpolitikájukban hasonlóképp tegyenek.

A tudatformálás felnőttkorban már csak „tűzoltás”, a jogtudatossá nevelést már korán el kell kezdeni...

A mondás szerint „amit Jancsi megtanult, azt János sem felejt”. Viselkedéskultúránk, bizonyos magatartásformák gyerekkorban alakulnak ki. Az elfogadás, a sokszínűség elismerésének képessége a szocializációs folyamat része, azt egészen kicsi gyerekkorban kell elsajátítani. Ebben áll a felnőttek felelőssége, mert később már sokkal nehezebb kitörölni a mélyen rögzült tulajdonságokat. Éppen ezért az oktatásnak, nevelésnek rendkívül nagy jelentősége van. Ehhez azonban az kell, hogy az oktatók, nevelők maguk is megkapják ezt a tudásanyagot.

Önre milyen benyomást tesznek az Esélyév szlogenjei, melyiknek ad nagyobb hangot?

Azt, hogy tilos a diszkrimináció fontosnak tartom hangsúlyozni, mert azon túl, hogy morálisan elítélendő dolog, ma már szankcionálható, büntethető a megkülönböztetés, és ezt kevesen tudják. Az állam ezzel az üzenettel egyértelművé teszi, hogy e területen milyen értékrendet képvisel.

Szintén nem lehet eleget hangoztatni, hogy toleráns és összetartó társadalom megteremtésére van szükség, mert bármilyen furcsa, a XXI. században, közel kétszáz évvel a nemzetállami gondolat megteremtése óta, Magyarországon még mindig nem tisztázott, hogy mi az a nemzet. Ki a magyar? Ki tartozik hozzánk? Ki a közösség része? Ebben zavarok vannak, pedig e nélkül szolidaritást, toleranciát elvárni elég nehéz. Fontosnak tartom tudatosítani, hogy mi itt egy politikai közösség vagyunk, kölcsönösen felelősséggel tartozunk egy-

másért, és nem boldogulhatunk egymás rovására. Véleményem szerint gyökeret kell verjen az a szemlélet, hogy mindenki hozzánk tartozik, aki jogosan tartózkodik itt. Világossá kell tenni, hogy a hazafiság vagy egy adott közösséghez való tartozás nem valamiféle előjog.

Lényeges üzenet, hogy akit megsértettek, joga van fellépni ellene, ugyanakkor azt tapasztalom, hogy a közigazgatás intézményeiben sincs teljes egyetértés abban, hogy mi ellen kell fellépni, és főleg, hogy kinek és hogyan. Mert ami az egyik oldalon jog, az a másik oldalon kötelezettség. Egyértelművé kell tenni, hogy aki intézményes keretek között tehet a megkülönböztetés ellen, kötelessége, hogy megtegye.

Európa sokszínű, tele van tehetségekkel, valóban nem engedhetjük, hogy elveszenek. Itt azonban azt is hangsúlyozni kell, hogy az előítéletesség egyben veszteség. Rá kell világítani arra, ha nem vagyunk nyitottak egymásra, ha előítéletek alapján döntünk, akkor veszteség érhet, hiszen a másoknak esélyt sem adunk, hogy hasznos tagja legyen a közösségnek. Azzal, hogy a kiszolgáltatott csoportok helyzetük miatt sokkal kevesebb lehetőséget kapnak a bennük rejlő értékek és tehetségük kibontakoztatására, kimutatható népgazdasági kár is származik, és a probléma kihat a közbiztonságra is. Be kell látni, ha kirekesztünk egy csoportot, kilátástalan helyzetet teremtünk számukra, akkor annak a nemkívánatos következményeit nekünk is viselni kell.

Vajda Márta

**Májusi előzetes
Nőnek lenni jó?**
Nők és férfiak
egyenlő társadalmi aránya

FOGALOMTÁR

Roma vagy cigány? A roma megnevezés, „embert” jelent (roma nyelven rom = ember, férfi; roma = emberek, férfiak). A kifejezés az 1990-es években a politikai korrektség alapján, valamint kevésbé pejoratív mivolta miatt kezdett elterjedni a közbeszédben és a médiában. A hagyományos cigány elnevezés a görög *atsziganosz* (athiganos) szóra vezethető vissza, amelynek egykori jelentése, „kitaszított” volt. Ma számos országban negatív jelentést tartalmaz, ezért vannak, akik a közéletben kerülendőnek tartják. Magyarországon jelentős csoportok továbbra is cigányoknak nevezik magukat, és az elnevezés a romák céljait támogató egyes szervezetek nevében is tovább él, pl. Országos Cigány Önkormányzat.

Antirassizmus: anti: előtagként valamivel való szembenállást, ellentétességet jelöl; **rassizmus:** olyan gondolkodásmód, amely kihangsúlyozza a rasszok (emberfajták) különbözőségét, és azok között – különböző feltételezett tulajdonságaik alapján – hierarchiát állít fel. A rasszizmus az egyéneket tudományosan nem igazolható módon „tisztá” rasszokba sorolja be. Ehhez a testi jegyek kihangsúlyozása mellett leginkább kulturális szempontokat, gyakran pedig egyes feltételezett tulajdonságokat vesz alapul, amelyeket egy-egy rasszra általánosan jellemzőnek tart.

Szegregáció: fogalmát a területi elhelyezkedéssel, lakhatással és az ebből következő intézményi – Magyarországon jellemzően az oktatás területén jelentkező – elkülönüléssel/elkülönítéssel kapcsolatban használjuk.

Lakhatási szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Migráció (vándorlás): a térbeli mobilitás egyik formája, a népesség lakóhely-változtatása. A vándorlás mindig az adminisztratív (közigazgatási) határ átlépésével jár. *Külső vándorlás* az országhatárokat átszelő, *belső vándorlás* az országhatárokon belüli lakóhely-változtatást értjük. Megkülönböztetjük az *önkéntes vagy kényszer-, az egyéni vagy csoportos, a legális vagy illegális, az állandó vagy ideiglenes* vándorlást.

A térbeli mobilitás önkéntes vagy kényszerű változata a háborús, fegyveres konfliktusok katonai és polgári menekültjeinek helyváltoztatása. Jogi védelmüket nemzetközi egyezmények szabályozzák, megállapítva a polgári és katonai népességgel kapcsolatos bánásmódot és gondoskodás tartalmát és formáit. (A Népszövetség kezdeményezése nyomán elfogadott 1929. évi ún. harmadik genfi egyezmény.)

Integráció: általános értelemben egységesülést, beilleszkedést vagy beolvastást, hozzátartozást jelent. A faji és az etnikai

integráció egyik része a deszegregáció, amely megállítja a folyamatos faji vagy etnikai alapú elkülönítést. Ezen túl fellép a társadalom faji vagy etnikai alapú belső ellentéteinek megszüntetése, a mindenki számára elérhető egyenlő lehetőségek, a sokszínű, különböző hagyományokon alapuló kultúrák fenntartása és békés együttélése érdekében. Az integráció soha nem lehet a kisebbség belekényszerítése a többség kultúrájába.

Asszimiláció: beolvadás. Ha a nemzet, nemzetiség, etnikum vagy annak tagja nem képes saját értékeinek megtartására, és alkalmazkodik a többségi vagy más kultúrákhoz. A beolvadás lehet egyedi vagy csoportos, továbbá önkéntes vagy erőszakos.

Egyedi beolvadás: egy adott nemzethez, nemzetiséghez vagy etnikumhoz tartozó személy elveszti eredeti nemzeti azonosságát, és egy másik – általában a többségi – nemzet tagjává válik. Ennek során először általában a nyelvét, majd kulturális igényét, legvégül nemzetiségi tudatát veszti el az ember.

Csoportos beolvadás: Alkalmazkodásuk következtében különböző eredetű, különféle kultúrájú, közös vagy szomszédos területen élő népcsoportok általános kulturális közelséget, majd azonosságot érnek el, és ennek eredményeként köztük egység jön létre.

Önkéntes beolvadás: Ha a beolvadást nem a hátrányos megkülönböztetés miatti félelem vezérli.

Erőszakos, kényszerített beolvadás: ha a pillanatnyi hatalom különböző hátrányosan megkülönböztető törvények (negatív diszkrimináció), rendeletek segítségével és megfélemlítő politikával, amelyek sértik az egyenlő jogok és az emberi méltóság elvét (pl. az anyanyelv használata terén), nyelvhasználati és gazdasági nyomást fejt ki az egyénre a nemzetiségi vagy etnikai identitásának feladására. Egy számbeli kisebbségben élő közösség beolvadásának a hátrányos nyelvi megkülönböztetés (lingvizmus) a legfontosabb eszköze.

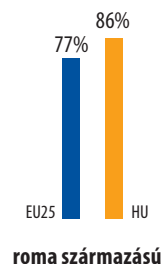
Eurobarométer

Az Európai Unió a 2007-es *Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év* célkitűzéseinek megfelelő eléréséhez előzetes kutatást készített a tagállamokban a diszkrimináció és egyenlőtlenség témájában.

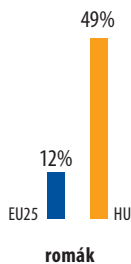
A felmérés 2006. június 7- július 12. között készült a TNS Opinion & Social cég gondozásában, és az EU-ban törvények által tiltott hat diszkriminációs okra – nem, kor, vallás vagy meggyőződés, etnikai származás, fogyatékoság, szexuális orientáció – fókuszált.

Lapunk mellékletében folyamatosan részleteket közlünk a kutatásból, a teljes dokumentum a www.ec.europa.eu vagy a www.szmm.gov.hu oldalon található.

K: Ön szerint a mai magyar társadalomban a következő csoportokhoz való tartozás inkább előnyt, inkább hátrányt jelent, vagy pedig nem számít? Az, ha valaki...
V: inkább hátrányt jelent

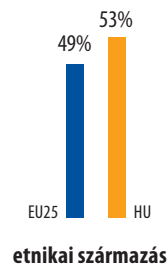
K: Vannak Önnek olyan barátai vagy ismerősei, akik...?
V: Igen.

K: Egyetért-e azzal, hogy szükség volna több...?
V: teljes mértékben egyetért

K: Ha a mostani helyzetet összeveti az öt évvel ezelőttivel, Ön szerint a diszkrimináció alábbi típusai elterjedtebbek vagy kevésbé elterjedtek Magyarországon? A(z) ... alapján történő diszkrimináció
V: elterjedtebb

JELES DÁTUMOK

Március 15. Kossuth Díjjal tüntették ki ifj. Sánta Ferencet munkássága elismeréseként.

Március 21. Antirasszista Világnap. 1966-ban jelölte ki az ENSZ március 21-ét az Antirasszizmus Világnapjának, ezzel állítva emléket egy 1960-ban Dél-Afrikában történt, vérfürdőbe torkollott apartheidellenes demonstráció 69 áldozatának. Ezen a napon ráirányítják a figyelmet arra, hogy vannak olyan folyamatok a világban, amelyek egyes embercsoportok kizárását kezdeményezik azoknak a köréből, akik hozzáférhetnek a mindannyiunkat megillető kulturális és anyagi javakhoz. Az Antirasszista Világnap ezeknek a folyamatoknak a megállítására törekszik: a kultúrák egymás mellett élésének szükség- és törvényszerűségét hirdeti, elősegíti egymás jobb megismerését és elfogadását, továbbá emléket állít azoknak, akik a rasszizmus elleni harcnak szentelték életüket.

Április 8. Nemzetközi Roma Nap. 1971-ben a Cigány Világszövetség első kongresszusán nyilvánították Nemzetközi Roma Nappá a világ 22 országából érkező roma képviselők. Azóta ezen a napon világszerte egy időben ünnepelnek a különböző országokban élő roma közösségek, emlékezve egybefonódó történelmükre, s hogy felhívják környezetük figyelmét közös értékeikre és problémáikra. Ekkor választották a „Gelem, gelem” néven ismert, több mint 100 változatban feldolgozott dalt a romák himnuszául, s megalkották a roma zászlót, amely piros színű ókori indiai életkerekre ábrázol, az eget és földet jelképező kék és zöld vízszintes sávból álló háttérrel. Ugyanekkor ismerték el először hivatalosan a cigány nyelvet, s itt merült fel egy egységes, az egész világon használható nyelvi sztenderd szükségességének gondolata. Április 8-át annak a napnak az emlékére választották, amikor a II. világháború végén az auschwitzi koncentrációs táborból kimentek a roma túlélőket.

Hírek

Megalakult a Roma Integrációs Tanács

Megtartotta alakuló ülését a Roma Integrációs Tanács április 3-án, amelynek létrehozásáról 2006. decemberében döntött a kormány az 1129/2006. kormányhatározat elfogadásával. A tanács a korábban működő kormányzati romaügyi egyeztető fórumok, a Cigányügyi Tárcaközi Bizottság, illetve a Romaügyi Tanács feladat- és hatásköreit vette át. A tanács a kormány intézkedéseit előkészítő konzultatív, véleményező és javaslattevő testület, amelynek feladata a romák társadalmi integrációjára irányuló kormányzati döntések kezdeményezése, előkészítése.

Az alakuló ülésen Kiss Péter miniszter, a tanács elnöke megbízólevelet adott át a delegáltaknak. Az ülésen a résztvevők elfogadták a tanács ügyrendjét és éves munkatervét. Megválasztották továbbá az Új Magyarország Fejlesztési Terv Operatív Programjaihoz kapcsolódó Monitoring Bizottságok civil képviselőit is. A tanács munkájában hét civil küldött vesz részt: Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség, Roma Polgárjogi Alapítvány, Magyarországi Roma Parlament, Cigány Szervezetek Országos Szövetsége, Magyarországi Cigányok Országos Fóruma, Romaversitas Alapítvány, valamint a PHRALIPE Független Cigány Szervezet Országos Szervezete részéről. Az ülésen Kiss Péter miniszter – a tanácsba nem került civil szervezetek köréből – Civil Ernyő létrehozásáról döntött, amely szervezeteknek szintén lehetősége lesz a munkában részt venni.

Roma gyakornokok a Magyar Televíziónál

A Nemzetközi Roma Nap alkalmából rendezett ünnepségén Kiss Péter szociális miniszter, dr. Borovszky Tímea, az oktatási tárca Roma Integrációs Titkárságának vezetője, dr. Rudi Zoltán, a Magyar Televízió elnöke és Daróczy János, a Roma Produkciós Iroda Alapítvány elnöke a köztvé tavalyl elindított Roma Ösztöndíjas Médiaprogramjának folytatásáról írt alá megállapodást a Duna Palotában. A 2006-ban indult program keretében idén öt tehetséges roma fiatal kap lehetőséget arra, hogy egy éven keresztül az MTV különböző szerkesztőségeiben tanuljon. A program legfontosabb célja, hogy növelje a Magyar Televízióban a roma szakemberek számát, akik segíthetik a romákról alkotott kép pozitív előmozdítását. A végzetek közül ma már többen a köztvé sikeres műsoraiban dolgoznak. A 10 millió forint összköltségű program a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával folytatódik. A Roma Produkciós Iroda Alapítvány és a Magyar Televízió tanúsítványt ad az ösztöndíjasoknak a program elvégzéséről, és segítséget nyújt az ösztöndíjasok elhelyezkedésében a program lejártát követően.

K: Az Ön véleménye szerint a diszkrimináció alábbi típusai nagyon elterjedtek, eléggé elterjedtek, eléggé ritkák vagy nagyon ritkák Magyarországon? A(z) ... alapján történő diszkrimináció
V: elterjedt

Etnikai származás

	EU25	HU
Összesen	64%	66%

A válaszadók megoszlása... szerint:

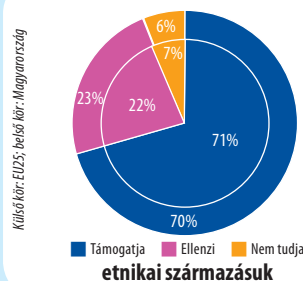
Nem

Férfi	63%	69%
Nő	65%	64%

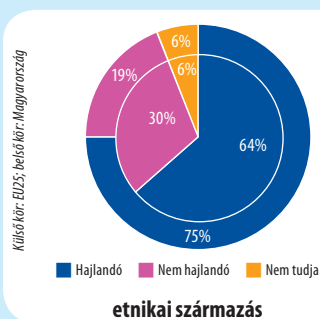
Tanulmányok (életkor a befejezés évében)

15	60%	65%
16–19	62%	66%
20+	69%	72%
még tanul	70%	65%

K: Támogatná vagy ellenezné olyan intézkedések bevezetését, amelyek mindenki számára egyenlő esélyeket teremtenének a foglalkoztatás területén? Speciális intézkedések bizonyos csoportok esetében ... alapján.

K: Hajlandó lenne arra vagy sem, hogy egy népszámlálás részeként (anonim módon) információt szolgáltatson az alábbi kérdésekkel kapcsolatban, amennyiben ez segítené a diszkrimináció elleni harcot?

Opre roma

Gelem, gelem, lungone dromensa
Maladilem bahktale Romensa
A Romale katar tumen aven,
E tsarensa bahktale dromensa?

A Romale, A Chavale.

Vi man sas ek bari familiya,
Murdadas la e kali legiya
Aven mansa sa lumniake Roma,
Kai putaile e romane droma
Ake vriama, usti Rom akana,
Men khutasa misto kai kerasa

A Romale, A Chavale.

Jarko JOVANOVIC, 1969.

Cigány Himnusz

Mentem, mentem végtelen utakra,
találkoztam boldog cigányokkal.
Hej cigányok, honnan merről jöttök,
mely országból, milyen szerencsével.

Hej cigányok! Hej testvérek! Hej cigányok! Hej testvérek!

Volt nékem is rég egy nagy családom,
legyilkolták fekete légiók.*
Menjünk együtt világ cigányai,
nyissuk meg a cigányok útjait.
Ébredjetek, keljetek testvérek,
együtt leszünk és együtt lesz erónk.

Hej cigányok! Hej testvérek! Hej cigányok! Hej testvérek!

DARÓCZI Ágnes nyersfordítása alapján fordította: OSZTOJKÁN Béla

Képzés Bővíthet az önkormányzatok munkatársainak ismerete

Az egyenlő bánásmóddal és az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteik bővítését célzó központi képzési program indul az önkormányzatok munkatársainak.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium Esélyegyenlőségi Főosztálya kezdeményezésére, az SZMM Fel-
nőttképzési és Szakképzési Főosztályának szakmai irányításával, idén közel 300 millió forint áll rendelkezésre a regionális képző központok bonyolításában megvalósuló programra.

Ennek célja a polgármesterek és az önkormányzatok köztisztviselői számára egy elsősorban szemléletformáló, az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség elveit megismertető képzés biztosítása az ügyfélközpontú ügyintézés érdekében. A képzésen résztvevő köztisztviselők az egyenlő bánásmód biztosítása és az esélyegyenlőség elősegítését célzó jogszabályok megismerése, a gyakorlatból vett esetpéldák feldolgozása eredményeként olyan ismeretekhez jutnak, amelyeket mindennapi munkájuk során sikeresen alkalmazhatnak.

A képzési program és a hozzá kapcsolódó tananyag – a Pécsi Regionális Képző Központ gondozásában – a jövőben széleskörűen felhasználható lesz egyrészt a köztisztviselők továbbképzésében, másrészt a regionális képző központok kínálatának bővítésére.

A háromnapos (24 tanórás) programot – előadások és tréningek – a regionális képző központok szervezik és bonyolítják. A csoportok száma várhatóan 160 lesz, a képzésben résztvevők száma 3200 fő.

Európai Unió Alapjogi Ügynöksége

Az alapjogi kérdések Unión belüli magasabb fokú ismerete, valamint az azokkal kapcsolatos szélesebb körű tudatosság elősegítése érdekében az Európai Unió a Rasszizmus és Idegengyűlölet Európai Megfigyelőközpontja jogutódjaként 2007. március 1-jétől létrehozta az *Alapjogi Ügynökséget* bécsi központtal.

Az ügynökség az Európai Unióban és tagországokban a közösségi jog végrehajtása során előforduló alapjogi kérdésekkel foglalkozik, feladatai közé tartozik az információgyűjtés és adattárolás, módszerek és szabványok kidolgozása az adatok összehasonlíthatóságának, objektivitásának és megbízhatóságának európai szinten történő javítása érdekében. Tudományos kutatásokat végez továbbá, a közösségi jog végrehajtásával kapcsolatban véleményezhet, bemutatja a bevált gyakorlatok példáit, illetve kommu-

nikációs stratégiát dolgoz ki a civil társadalommal folytatott párbeszéd előmozdítása érdekében. Az Ügynökség együttműködési hálózatot – alapjogi platformot – hoz létre, amely az alapvető jogok terén tevékenykedő nem kormányzati intézményekből, szakszervezetekből és munkáltatókból, az érintett szociális és szakmai szervezetekből, egyházakból, vallási, filozófiai és nem felekezeti szervekből, valamint egyetemek, továbbá európai és nemzetközi szervezetek szakértőiből áll.

**ÖN
KOR
KÉP**

Az esélyegyenlőségi melléklet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából készült

A mellékletet szerkesztették:
Szász Andrea, Vajda Márta

Pályázatok

Nemzeti Civil Alapprogram pályázatai

Megjelentek a NCA működési és programcélú pályázatainak felhívásai. Az idei év újdonsága, hogy az Elektronikus Pályázatkezelési és Együttműködési Rendszer (EPER) használatával – a papíralapú forma mellett – elektronikus úton is benyújthatók a pályázatok.

A pályázati dokumentumok letölthetők és részletes információ található: www.nca.hu

Szakértői névjegyzék készül

Az ESZA Európai Szociális Alap Nemzeti Programirányító Iroda Társadalmi Szolgáltató Kht. a Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából pályázatot hirdet szakértői névjegyzék létrehozására. A kiválasztott szakértői kör tagjai eseti szerződés alapján közreműködnek a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram által megjelentetett pályázatok szakmai értékelésében.

Bővebb információk, letölthető dokumentumok: www.eper.esf.hu, www.szmm.gov.hu, www.civil.info.hu

Esélyév pályázatok

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium május folyamán pályázatokat hirdet a 2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év keretében három témában: figyelemfelhívó események megvalósítása, amelyek széles körben elősegítik a diszkrimináció felismerését, jó gyakorlatok bemutatása révén eszközöket nyújtanak annak leküzdésére, illetve támogatják helyi/megyei/regionális szinten a civil társadalom, a média és az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat – Esélyek Házainak együttműködését; munkahelyi esélyegyenlőségi tervek mennyiségi és minőségi fejlesztése; médiatréning/workshop-sorozat megvalósítása, amelynek célja a hat diszkriminációs terület sztereotíp bemutatásának árnyalása, illetve szemléletváltás elérése e téren a médiában.

Bővebb információ: www.szmm.gov.hu

OFA-pályázat

Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány pályázatokat hirdet az *Esélyegyenlőség a munka világában* című program és annak kommunikációja támogatásának megvalósítására.

A pályázatokkal kapcsolatos további információk: www.ofa.hu